

■ CONVIVENZA

Tgi ha il pli grond?

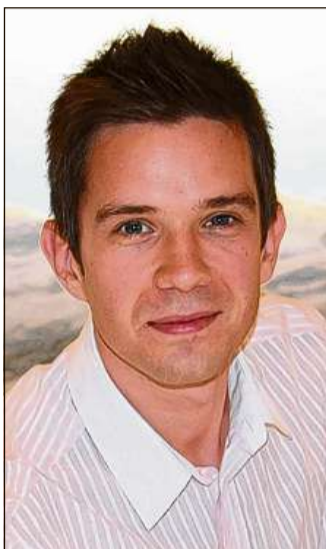
DA SIMON DENOETH*

In'exposiziun mundiala datti per il solit be mintga tschintg onns – e tranteren datti anc exposiziuns spezialas. Siond ch'ellas n'han generalmain betg lieu davant mia porta-chasa e perquai che Milaun sa chatta mo gist davos las muntognas hai jau definitivamain betg vuli manchar l'Expo da quest onn.

Dapi l'emprima Expo a Londra l'onn 1851 na vai betg tant per la convivenza armonica tranter ils pievels, mabain per mussar las prestaziuns naziunalas al rest dal mund. Ditg cun auters plets, tgi ha il pli grond? Il pli grond pavigliun, cun las pli grondas maschinas, las pli grondas hallas, cun las pli bleras decoraziuns ed ils pli blers visitaders?

Quella giada empruvavan las pussanzas colonialas da superar ina l'austra, oz fan quai oravant tut ils novs pajais industrials en svilup sco er ils Stadis dal Golf ritgs cun lur ieli.

Etge è atgnamain il tema da l'Expo actuala? Ah gea, «feeding the planet» – «nutrir il planet». Uschia pon ils gronds «nutriders» dal mund naturalmain s'exponer senza retegrientschas. La Tailanda ed il Vietnam marcheschan lur status sco gigants en la produziun da ris, ils Stadis Unids da l'America, l'Uruguay e l'Argentina demusan lur impurtanza en la produziun da charr e da graun. Il pavigliun argentin sa cumpona damai era da plirs silos mess en lingua. L'Israel tira endament che là è vegni inventà l'indriz da sauar cun ils guts che èn ils pli effizients da l'entir mund.

Ils Stadis dal Golf blagheschan surtut cun palazis ed edifizis da pompa ch'ins pudess senz'ater duvrar per la culissa d'in nov film dad Aladin.

Cun pli pauca pompa, però tant dapli canera èn ils Osteuropeans sa mess en scena. Davant il pavigliun polac emprova ina grupp da saut da far buglir il sang dals visitaders, schebain che quels suan gia tut bletsch.

Edal pavigliun sloven tuna dalunsch ina caneruna da schlagher alpin – qua baininqual che reponderescha forsa sch'el vul insumma visitar il pavigliun.

Idat era bleras curiositats. Il pavigliun eston sumeglia in grond cub da lain cun sbalunzas dadens, il pavigliun indonais è pauc dapli ch'in museum cun poppas javanaisas e la Sontga Sedia vul nutrir il mund cun nutriment spier-tal.

In dals paucs lieus che intimescha da reflectar è il pavigliun svizzer. El moralisescha bain, ma almain realisescha il visitader che las victualias da la terra èn limitadas. Sche mintga visitader prenda ina snicla da

maila, tanschan las reservas anc per trais emnas. Sche dus visitaders partan ina snicla, tanschan ellas naturalmain duas giadas uschè ditg. Ils visitaders decidan sezs co ch'els vulan ir enturn cun las resursas – cun responsabladad u mancanza da resguard.

Ina chausa è dentant segira: jau aveva anc adina fom suenter quella snicla. Per fortuna datti anc ils Austriacs. Lur strudel cun maila è bain stà pli substanzius.

L'Expo 1889 ha laschè enavos la Tur d'Eiffel, l'expo 1958 ha creà l'Atomium a Brüssel. Ils fastiz da l'Expo a Milaun vegnan probablmain ad esser mo in pèr ruinas da bajetgs.

Etuttina recumond jau a Vus da scuvrir questa fiera da las vanitads naziunalas. Vus avais anc temp enfin ils 31 d'october.

* Simon Denoeth ha ragischs engiadinais ed ha studegià politologia. El lavura a Berna en il sector da la comunicaziun.

Vocabulari

per il solit – normalerweise
siond che – da, weil
manchar – verpassen
pavigliun – Pavillon
pussanza coloniala – Kolonialmacht
superar – hier: überbieten
nutrir – ernähren
charr – Fleisch
graun – Getreide
saur – bewässern
guts – Tropfen
blagar – protzen
edifizis da pompa – Prunkbau
snicla da maila – Apfelring, -schnitt
fastizs – Spuren
ruina da bajetg – Bauruine
fiera da las vanitads – Jahrmarkt
der Eitelkeiten

Unterstützt von der
Lia Rumantscha

Lia Rumantscha